

Før og efter ændring: Claus Thomsens design af mindre marker (t.h.) opdelt ved hjælp af insektvolde og omkranset af læhegn med lav og tæt bevoksning, som skaber gunstige levesteder for markens dyre- og insektliv. Til venstre ses marken før opdelingen.

De nye naturkrav: gør dem til fordele frem for bøv!

Konklusion

- De kommende naturkrav byder på forbedrede rammer for at skabe et højt naturpotential i landbrugslandskabet.
- Men den måde du som jordejer implementerer de nye krav og støtteordninger, har stor betydning for omfanget og kvaliteten af naturindholdet.
- Med en god planlægning, hvor naturen integreres i markfladen, kan du dog ret ubesværet opnå en egentlig natureffekt, som kan komme dine afgrøder til gavn - så naturkravet giver fordele i stedet for bøv!

Nye naturkrav: Det nye fire procent naturkrav kan gavne både produktionen og naturen, hvis du er obs. på at anlægge dem rigtigt.

Af Trine Ørum Schwennesen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug, tsch@icoel.dk

I den nære fremtid kommer den nye EU-landbrugsstøtteordning til at stille krav om mindst fire procent naturforbedrende uproduktive arealer på alle landbrug.

De nye krav kan på de fleste bedrifter let opfyldes gennem en simpel braklægning af de ringeste dyrkningsflader. Men de kan også være startskuddet til en helt ny tankegang omkring naturen på bedriften. Ved at etablere insektvolde, blomsterstriber,

småbeplantninger, vådområder og diverse andre småbiotoper, kan landmænd igangsætte en reel og betydende natureffekt. Og naturen kan betale tilbage ved at understøtte den naturlige skadedyrsbekæmpelse og bestøvning i markerne.

Fremtidens rammer for landbrugsnaturen

Fra januar 2023 skal fire procent af det hidtil dyrkede areal være uproduktivt og udlagt til biodiversitetsformål. Det kommer til at indgå som en del af

betingelsesgrundlaget for tildeleling af den direkte støtte.

Derudover er der indført et nyt begreb, bioordninger, hvor naturen også kommer til at fylde. Bioordningerne indeholder tiltag, som landmænd frivilligt kan tilslutte sig, og derved opnå et højere arealtilskud for de arealer, der tilmeldes ordningerne.

Det har dog stor betydning, hvordan du implementerer de nye krav og støtteordninger. Både for biodiversiteten, og for hvad du får igen fra naturen.

Hvor finder du fire procent?

Der er udsigt til, at der kun bliver udbetalt støtte til nye uproduktive arealer, og ikke de allerede eksisterende. Det kan derfor være fristende at omlægge eksisterende naturelementer - og det er en katastrofe.

Al forskning peger på, at det netop er de gamle tiltag, som har størst værdi for naturen, da de udgør de bedste levesteder.

Hvis du som landmand vil udvide et reelt naturhensyn, så skal de gamle naturelementer bevares samtidig med, at der udtages nye.

På en del bedrifter vil en løsning være at udlægge større sammenhængende uproduktive arealer til at opfylde fire procent

kravet. Det gælder, hvor der i forvejen findes højværdinatur. For eksempel §3-beskyttede arealer, der kan beskyttes og på sigt eventuelt udvides via det udlagte areal.

Ellers opnås den største natureffekt ved at fordele de fire procent ud over ejendommen i passende størrelser og former. Og på passende steder som oftest belejligt er de områder af markerne, der giver det laveste dækningsbidrag. Våde og tørre pletter, foragre og ukurante markhjørner og kiler. Grundlæggende handler det om at opnå mest mulig randzone af god naturkvalitet så dyre- og insektlivet får mulighed for at gennemføre hele livscyklus i og omkring markerne.

Naturen giver robusthed

Det tvungne naturhensyn er i første omgang indført som et "license to produce" for et landbrug, der ofte kritiseres for sin negative påvirkning af naturen. Men det er vigtigt at nævne, at naturhensynet også gavner landbrugsproduktionen.

Som eksempler kan nævnes, at et landskab med mange bestøvere kan øge udbytter i hestebønner med op til 25 procent. Derudover viser en ny rapport fra

Fakta

- Den største natureffekt opnås ved at fordele de fire procent ud over ejendommen.
- Udnyt eksisterende områder med høj naturværdi - og skab mest mulig randzone i og omkring markerne ved hjælp af markskel, insektvolde, diger, læhegn og kiler.

En af insektvoldene som er anlagt i Claus Thomsens mark på Marienlyst ved Randers. Innovationscenter for Økologisk Landbrug laver droneoptagelser til dokumentation og demonstration af "best practice" - blandt andet i projekterne StripCrop og Organic Plus.

Miljøstyrelsen, at der er mindst ti arter af snyltehvepse, som har betydning for skadedyrsbekæmpelse i raps i Danmark. Og at de i bedste fald kan parasitere helt op mod 83 procent af skadedyrvolderne.

Så en understøttelse af naturen betyder foruden øget biodiversitet også en mere robust landbrugsproduktion, fordi nyttige insekter og dyr trives i landskabet.

Naturhensyn besværliggør ikke markdriften

På Marienlyst sydøst for Randers, har Claus Thomsen i 2019 omlagt sin bedrift på 87 hektar til økologi. I den proces har han fra starten haft et ønske om at integrere naturen i sin markdrift.

Han har, udover udtagning af lavproduktive områder, etableret insektvolde i sine marker for at styrke insektlivet på bedriften.

I 2017 besluttede Claus sig for at etablere insektvenlige striber langs med flere eksisterende skel. Siden har han opdelt sine markflader ved at anlægge tre meter brede insektvolde med 80 meters mellemrum, så der ingen steder er mere end 50 meter til skjul, redested og overvintring for de dyr, der lever ved marken.

På hver side af insektvoldene er der så vidt muligt sået forskellige afgrøder, som tilbyder habitatvariation der kan understøtte flere forskellige arter.

Insektvoldene er anlagt så det passer med vandingsmaskinen og såmaskinen, og striberne er etableret ud fra linjer af eksisterende læhegn og markveje. Derfor er det ikke noget, der har ændret noget på arbejdsgangene i marken.

- Måske lige bortset fra, at det kræver lidt mere hegn, hvis man har kreaturer gående ude, påpeger Claus.

I nærmeste fremtid vil han fokusere på optimering med 1,5 meter barjordsstriber langs insektvoldene og måske fuglekasser i de levende hegn.